

שיעור מז

מל"ת לה. לה. לו. לד. מג. מד. מ. למ. מא. מה. קעא.

מצוה לה הזהירנו מהיות חובר, והוא שיאמרו מאמרים שיחשבו שיועילו לזה. והוא אמרו יתעלה לא ימצא בכ וגו' וחובר חבר. ולשון ספרי וחובר חבר אחד חובר את העקרב כלומר מי שיאמר עליהם מאמרים ולא ינשכהו לפי מחשבתו, או יאמר על מקום נשיכתם כדי שינוח הכאב, והעובר על לאו זה לוקה. והתבארו משפטי מצוה זו בשביעי משבת. (פ"ז מסנהדרין, שם) :

מצוה לח הזהירנו משאול אל המתים כמו שיחשבו אותם שהם מתים באמת ואע"פ שהם אוכלים ומרגישים, ויחשבו שמי שיעשה כך וילבש כך יבא אליו המת בשינה ויאמר לו מה שישאל. והוא אמרו יתעלה לא ימצא בכ וגו' ודורש אל המתים. ובגמרא (סנהדרין דף ס"ה:) דורש אל המתים זה המרעיב עצמו ולן בבית הקברות כדי שתשרה עליו רוח טומאה. וכל העובר על לאו זה חייב מלקות. (סנהדרין, שם) :

מצוה לו שהזהירנו משאול בעל אוב. והוא אמרו יתעלה לא ימצא בכ וגו' ושואל אוב. והעובר על לאו זה כלומר שישאל באוב אינו חייב מיתה אבל הוא אסור. (סנהדרין, שם) :

מצוה לז שהזהירנו משאול בידעוני. והוא אמרו יתעלה לא ימצא בכ וגו' וידעוני. ולשון ספרא אל תפנו אל האובות ואל הידעונים, אוב זה פיתום המדבר משחיו, ידעוני המדבר בפיו, הרי אלו בסקילה והשואל בהם באזהרה. (סנהדרין, שם) :

מצוה לד הזהירנו מעשות הכשוף כלו. והוא אמרו לא ימצא בכ וגו' ומכשף, והעובר על לאו זה חייב סקילה במזיד ובשוגג חטאת קבועה. והתבארו משפטי מצוה זו בפ"ז מסנהדרין. (שם, שם) :

מצוה מג הזהירנו מהעביר שער הצדעים. והוא אמרו יתעלה לא תקיפו פאת ראשכם, והאזהרה מזה שלא נתדמה לעובדי ע"ז כי כן היו עושין כומרי ע"ז שהיו מגלחין שער הצדעים לבד, והיו צריכין שיבארו במסכת יבמות (דף ה') ואמרו הקפת כל הראש שמה הקפה כדי שלא יאמר כי תכלית מה שידמה הוא גלוח הצדעים והניח שאר שערם כמו שיעשו כומרי ע"ז אמנם כשיגלח הכל אין בזה דמיון בהם, הנה הודיענו שאינו מותר לגלח הצדעים בשום פנים לא ביחוד ולא עם הראש, וחייב מלקות על כל פאה מהם, והוא חייב שתים אם גלח כל ראשו. והראוי שלא נמנה זה שתי מצות ואע"פ שהוא חייב שתים לפי שאין בהם שתי לשונות תחת לאו אחד, כי הוא אילו אמר לא תקיפו פאת ראש מימין ופאת ראש משמאל ומצאנום חייב עליהם שתים אז היה אפשר לומר שימנו שתי מצות, אמנם בהיותו מלה אחת וענין אחד הנה הוא באמת מצוה אחת, ואע"פ שבא בפירוש שלא זו כולל חלקים רבים מתחלקים מן הגוף ושהוא חייב על כל אחד ועל כל חלק מהם ביחוד לא יחייב זה שיהיו מצות רבות. וכבר התבארו משפטי מצוה זו בסוף מכות ואין הנשים חייבות בה. (קדושים תהיו, מדע הלכות ע"ז וחקות העכו"ם פ"ב) :

מצוה מד שהזהירנו מלגלח הזקן. והוא חמשה חלקים הלחי העליון מצד ימין והלחי התחתון מצד ימין, הלחי העליון מצד שמאל והלחי התחתון מצד שמאל, והזקן, ובא

האזהרה בהם בזאת המלה לא תשחית את פאת זקנך וזה שזקן יקרא הכל. ולא אמר לא תשחית זקנך אבל אמרו לא תשחית פאת רוצה לומר שלא תגלח אפילו פאה אחת מכלל הזקן, ובא הפירוש שהוא חמש פאות כמו שחלקנו אותם, והוא חייב חמש מלקיות כשיגלח הכל אפילו גלחו בבת אחת. ולשון משנה (מכות כ"ו) ועל הזקן חמש שתיים מכאן ושתיים מכאן ואחת למטה, רבי אליעזר אומר אם נטלן כולן כאחת אינו חייב אלא אחת. ואמר אלמא קסבר רבי אליעזר לאו אחד הוא הנה זה ראייה מבוארת דסבר תנא קמא שהן חמשה לאוין וכן היא ההלכה. וזה גם כן היה קשויט כמו שהוא היום מפורסם בקשויט הגלחים שהם יגלחו זקנם. ואשר חייב שלא ימנו חמש מצות בהיות האזהרה מהן במלה אחת כמו שבארנו במצוה שלפני זאת וכבר התבאר משפטי מצוה זו בסוף מכות. וזו אין הנשים חייבות בה. (מכות כ"ו):

מצוה מ שהזהירנו מהתקשט האנשים בתכשיטי הנשים. והוא אמרו ולא ילבש גבר שמלת אשה, וכל אדם שיתקשט (גם) כן או לבש מה שהוא מפורסם במקום ההוא שהוא תכשיט מיוחד לנשים לוקה. ודע שזאת הפעולה כלומר היות הנשים מתקשטות בתכשיטי הנשים והאנשים מתקשטים בתכשיטי הנשים פעמים יעשו לעורר הטבע לזמה כמו שהוא מבואר בספרים המחברים לזה, והרבה מה שיושם בתנאי בעשיית קצת הטליסמא ויאמר אם יתעסק בו אדם ילבש בגדי נשים ויתקשט בזהב ופנינים והדומה להם, ואם היתה אשה תלבש השריון ותזדיין בחרבות, וזה מפורסם מאד אצל בעלי הדעת הזאת. (כי תצא, שם):

מצוה לט שהזהירנו מהמשך אחר חקות העכו"ם, שתהיינה הנשים לובשות בגדי האנשים ושיתקשטו בתכשיטיהם. והוא אמרו לא יהיה כלי גבר על אשה, וכל אשה שתתקשט באחד מתכשיטי האנשים המפורסמים בעיר ההיא שזה הוא תכשיט מיוחד לאנשים לוקה. (סנהדרין, שם):

מצוה מא הזהירנו מרשום בגופנו במיני צבעונים כגון הכחול והוירדט וזולתם כמו שיעשו עובדי ע"ז כמו שהוא מפורסם אצל אנשי מצרים עד היום, ואזהרה מזה הוא אמרו וכתובת קעקע לא תתנו, והעובר על לאו זה חייב מלקות. וכבר התבאר משפטי מצוה זו בסוף מכות. (קדושים תהיו, שם פ"ב):

מצוה מה שהזהירנו מעשות שרט לנפש בבשרנו כאשר יעשו עובדי ע"ז. והוא אמרו יתעלה לא תתגודדו. וכבר נכפלה האזהרה מזה באמרו ושרט לנפש לא תתנו וגו'. וכבר התבאר בגמרא (יבמות דף י"ג:) כי גופיה דקרא לא תתגודדו לא תעשו חבורה, ושם נאמר גם כן לא תתגודדו מיבעי ליה לגופיה דאמר רחמנא לא תעשו חבורה על מת. ובגמרא מכות (דף כ"א) אמרו שריטה וגדידה אחת היא. ושם התבאר המתגודד על המת בין ביד בין בכלי חייב ועל ע"ז בכלי חייב ביד פטור כמו שבא בפירוש בנבואה ויתגודדו כמשפטם בחרבות. והנה אמרו שבכלל זה האזהרה מחלוק דתי העיר במנהגם וחלוק הקבוצים ואמרו לא תתגודדו לא תעשו אגודות אגודות, אבל גופיה דקרא הנה הוא כמו שבארנו לא תעשו חבורה על מת, וזהו כמו דרש. וכן אמרו (סנהדרין דף ק"י) המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנאמר ולא יהיה כקרח וכעדתו הוא גם כן על צד הדרש אמנם גופיה דקרא הוא להפחיד. ולפי מה שבארו החכמים הנה הוא שלילה לא אזהרה כי הם בארו שענין זה המאמר הוא שהאל יתעלה מגיד כי מי שיחלוק ויעורר על הכהונה במה שיבא מן הזמן לא יענש במה שנענש קרח ואמנם

יהיה כאשר דבר ה' ביד משה לו, רוצה לומר הצרעת, כאמרו למשה הבא נא ירך בחיקך, וכמו שהתבאר בעזיהו המלך. ואשוב אל כונת המצוה ואומר כי התבארו משפטי מצוה זו בסוף מכות והעובר על לאו זה לוקה. (ראה אנכי, שם) :

מצוה קעא הזהירנו מעשות קרחה בראש על המתים כמו שיעשו הסכלים. והוא אמרו יתעלה ולא תשימו קרחה. ונכפלה אזהרה זו בכהנים באמרו לא יקרחו קרחה וגו' להשלים הדין הזה, כי מאמרו בין עיניכם היינו יכולין לומר כי הקורח מן הראש [סמוך לפדחת] לבד יאסר, ולכן באר ואמר בראשם לחייב על הראש כבין עיניכם, ואילו אמר גם כן לא יקרחו קרחה בראשם היינו אומרים בין על המת בין שלא על המת, וכבר באר שם למת. וכל מי שיגלח שער ראשו בקרחה על מת לבד כגריס לוקה בין היה כהן או ישראל לוקה על כל קרחה וקרחה מלקות אחת, וכן כפל בכהנים ופאת זקנם לא יגלחו וגו'. אמנם בא להשלים דין מצוה זו כמו שהתבאר במכות (דף כ'). (ראה אנכי, מדע הלכות עבודה זרה וחקות העכו"ם פרק י"ב) :